

Mama i dziecko w UK cz.1

Autor: Magdalena Gignal
Saturday, 27 May 2006

Mama i dziecko w UK w pytaniach i odpowiedziach. W naszym małym poradniku znajdziesz podstawowe informacje dotyczące nurtujących problemów jakimi są: poród, wychowanie, opieka zdrowotna i wykształcenie dziecka w Wielkiej Brytanii.

Po zapoznaniu się z tym tekstem, zapraszamy do lektury drugiej części naszego poradnika.

FAQ, czyli najczęściej zadawane pytania cz.1

1. Jak zorganizować przeprowadzkę z dzieckiem na Wyspy?
2. Jak wygląda opieka nad ciążą w Wielkiej Brytanii?
3. Jak się rodzi w Wielkiej Brytanii?
4. Jakie prawa przysługują pracującej kobiecie w ciąży?
5. Jak zapisać siebie i dziecko do lekarza?
6. Gdzie udać się w przypadku choroby swojej lub dziecka?
7. Jak uzyskać szybką pomoc medyczną na Wyspach?
8. Co robić w nagłym przypadku?
9. Jak wygląda opieka dentystyczna w Wielkiej Brytanii?
10. Kto to jest Health Visitor?
11. Jak wygląda kalendarz szczepień w Wielkiej Brytanii?
12. Jak wygląda opieka przedszkolna nad dziećmi w Wielkiej Brytanii?
13. Kto to jest childminder?
14. Ile kosztuje niania na Wyspach?

15. Na jakich zasadach można zatrudnić au pair?
16. Jakie formy doraźnej opieki nad dzieckiem są dostępne w Wielkiej Brytanii?
17. Na jaką pomoc w Wielkiej Brytanii mogą liczyć rodzice niepełnosprawnego dziecka?
18. Jak zapisać dziecko do szkoły w Wielkiej Brytanii?
19. Co to jest Child Benefit i komu przysuguje?
20. Komu przysugują świadczenia Child Tax Credit i Working Tax Credit?
21. Czy rodziny o niskim dochodzie mogą liczyć na dofinansowanie do opieki nad dzieckiem?
22. O jaką pomoc można ubiegać się wychowując dziecko w Wielkiej Brytanii?
23. Jaki status i obywatelstwo będzie miało dziecko urodzone w Wielkiej Brytanii?
24. Jak wyrobić dziecku paszport?
25. Jak wpisać dziecko do swojego paszportu?
26. Jak wychować dziecko dwujęzyczne?
27. Gdzie szukać darmowych kursów języka angielskiego?

1. Jak zorganizować przeprowadzkę z dzieckiem na Wyspy?

Jeśli przenosicie się na Wyspy cała rodzina, warto zrobić to na raty. Najlepiej, jeśli pierwszy pojedzie tata i "przygotuje grunt". Znajdzie pracę, wynajmie mieszkanie, zarejestruje się w przychodni, sprawdzi gdzie kupić pieluszki i pieczywo. Po miesiącu czy dwóch może do niego dołączyć mama z dzieckiem.

Wynajęte mieszkanie lub pokój powinno być przyjazne dziecku i mamie. Najlepiej na parterze, żeby nie trzeba było dźwigać ciężkiego wózka po wąskich i stromych angielskich schodach. W sypialni musi znaleźć się miejsce na dziecięcą łóżeczko. W łazience przydałaby się wanna, bo trudno kąpać malucha pod prysznicem. Wybierając mieszkanie, warto zwrócić uwagę na okna. "Double glazing" czyli podwójne szyby to wciąż rzadkość na Wyspach, za to często ramy okienne mają mnóstwo dziur. Po wynajęciu mieszkania trzeba je przystosować dla najważniejszego lokatora. Jeśli nie zabieracie z Polski łóżeczko, trzeba je kupić tutaj. Najtaniej w IKEA lub Argos (www.argos.co.uk). Wszystko, co potrzebne maluchowi można kupić w Mothercare (www.mothercare.co.uk) lub - zwykle za niższą cenę - w supermarketach. Przed przyjazdem malucha tata powinien zrobić zapas pieluszek, chusteczek do pupy i jedzenia na kilka dni.

Kolejny punkt programu to przychodnia. Tata powinien zarejestrować się w praktyce najbliższego miejsca zamieszkania. Jeśli nie będzie miejsc, pomocy w znalezieniu lekarza udzieli mu lokalne NHS Primary Care Trust (PCT). Nie można

zapisać dziecko do przychodni, zanim przyjedzie na Wyspy. Jednak łatwiej będzie to zrobić, jeśli tata przetrze szlak wcześniej.

W czasie gdy tata szuka mieszkania i biega po przychodniach, mama w Polsce może zacząć się pakowaniem. Do walizki, oprócz ubrań i zabawek dziecka, koniecznie trzeba włożyć eczkę zdrowia dziecka, eczkę szczepień i akt urodzenia. W torbie musi znaleźć się miejsce na podstawowe leki dla dziecka: coś na kółka, na ból brzuszka, lek przeciwbólowy i czopki przeciwbólowe. Do podręcznej torby trzeba zapakować pieluszki, wilgotne chusteczki, ciuszki na zmianę, krem do pupy, coś cieplejszego do ubrania i koniecznie parasol!

Na lotnisku dziecko może spędzić cały czas oczekiwania w wózku lub foteliku. Jeden i drugi można oddać do luku bagażowego tuż przed wejściem na pokład samolotu. Za przewiezienie wózka samolotem nie płać dodatkowo. Ważna informacja: do odprawy rodzice z małymi dziećmi zgłaszają się bez kolejki. Ma to duże znaczenie zwłaszcza gdy lecą tanimi liniami, które nie mają numerowanych miejsc. Dziecko, które nie skończyło dwóch lat siedzi w samolocie na kolanach mamy. Dodatkowym pasem przypina ona malucha do swojego. Podczas startu i lądowania koniecznie trzeba podać dziecku pierś lub butelkę. Chodzi o wyrównanie ciśnienia w uszach.

Podróżyć tylko z dzieckiem warto ograniczyć bagaż do podręcznej torby. Nie trzeba będzie czekać na walizki - czasami trwa to nawet godzinę.

2. Jak wygląda opieka nad ciążą w Wielkiej Brytanii?

Prowadzenie ciąży na Wyspach wygląda trochę inaczej niż w Polsce. Po odczytaniu testu należy umówić się do lekarza GP, by potwierdzić ciążę. Po ok. dziesięciu tygodniach z ciążą kontaktuje się położna. To ona będzie sprawować opiekę nad ciążą. Jeśli ciąża przebiega prawidłowo, można w ogóle nie zobaczyć lekarza aż do rozwiązania. Położna co miesiąc odwiedza ciążą w domu, pobiera krew do badania, wykonuje badanie moczu i bada ciśnienie. Tylko w razie nieprawidłowości zostanie skierowana na wizytę u lekarza specjalisty w szpitalu. Pierwsze USG przeprowadza się w 14 tygodniu ciąży, następne w 20 tygodniu. To standardowa procedura i - jeśli nie ma specjalnych wskazań - nie wykonuje się tu więcej USG w czasie ciąży. Dla kobiet spodziewających się dziecka służba zdrowia organizuje darmowe szkolenia.

3. Jak się rodzi w Wielkiej Brytanii?

W Wielkiej Brytanii można rodzić w domu pod opieką położnej lub w szpitalu. W momencie porodu należy udać się do szpitala wybranego wcześniej, w porozumieniu z położną lub wezwać ją na pomoc, jeśli kobieta zdecyduje się rodzić w domu. Każda kobieta, która sobie tego życzy dostaje znieczulenie (oczywiście przy braku przeciwwskazań). Nie trzeba za to dodatkowo płacić ani umawiać się wcześniej z lekarzem anestezjologiem (procedury znane nam z kraju). Podczas porodu rodzic może towarzyszyć partner, mama, przyjaciółka lub inne bliskie osoby. Można rodzić w każdej pozycji, również w wodzie. Po porodzie kobieta i dziecko opuszczają szpital bardzo szybko, zwykle następnego dnia. Znowu - tylko, jeśli wszystko jest w porządku.

4. Jakie prawa przysługują pracującej kobiecie w ciąży?

Polki spodziewające się dziecka najczęściej interesuje, jak na Wyspach wygląda sprawa zwolnień lekarskich. W Wielkiej Brytanii, jeżeli nie ma wyraźnych wskazań medycznych do odpoczynku, pracuje się aż do porodu. Zwolnienie niełatwo uzyskać od lekarza, a unikanie pracy podczas ciąży nie jest społecznie akceptowane. Kobieta w ciąży ma prawo do zwolnienia się z pracy na okresowe badania i zajęcia w szkole rodzenia.

Zgodnie z obowiązującym w UK prawem, ciążarna nie ma obowiązku informowania pracodawcy o ciąży aż do 15 tygodnia przed spodziewanym terminem rozwiązania. Jednak warto zrobić to wcześniej, gdyż może być potrzebna jego zgody na wizyty u lekarza w czasie pracy lub zmiany warunków pracy na odpowiednie dla kobiet ciężarnych. Jeżeli ciążarna wykonuje pracę zagrażającą zdrowiu jej lub dziecka, pracodawca ma obowiązek wyeliminować czynniki ryzyka. Najlepiej poinformować pracodawcę o ciąży na piśmie, ponieważ kobieta w ciąży jest w UK chroniona przed zwolnieniem. Warto mieć dowód na piśmie, że pracodawca był świadomy odmiennego stanu pracownicy.

5. Jak zapisać siebie i dziecko do lekarza?

Polacy pracujący w Wielkiej Brytanii i ich rodziny oraz partnerzy mają prawo do bezpiecznej opieki medycznej. Osoby opłacające składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce, oddelegowane do pracy w brytyjskim oddziale firmy, powinny przed wyjazdem pobrać z lokalnego oddziału NFZ formularz E128. Pracownicy zatrudnieni na Wyspach muszą uzyskać National Insurance Number. W tym celu wystarczy umówić się na rozmowę w lokalnym Jobcentre i przedstawić potwierdzenie zatrudnienia.

Zacznijmy od rzeczy wydawałoby się trywialnych, niemniej jednak wciąż sprawiających kłopoty nowoprzybyłym na Wyspy rodakom. Co oznacza tajemniczy skrót GP? Nic innego jak General Practitioner, czyli lekarza ogólnego (pierwszego kontaktu). Bardziej znajomo brzmiący NHS to National Health System, czyli narodowy fundusz zdrowia. Pierwsze kroki po osiedleniu się w Wielkiej Brytanii trzeba skierować właśnie do GP. Najlepiej zarejestrować się w przychodni najbliższego miejsca zamieszkania. Jej adres można znaleźć w Internecie, na stronie:

www.nhs.uk/england/doctors/localsearch.aspx lub uzyskać pod numerem telefonu 08 45 46 47. Osoby, które nie mówią po angielsku mogą poprosić operatora o polskiego tłumacza ("polish, please"). Następnie należy udać się do przychodni i poprosić o wpisanie na listę pacjentów. Potrzebne będzie potwierdzenie adresu - rachunek, albo umowa z landlordem. Nic więcej - paszport, potwierdzenie zatrudnienia czy inne dokumenty nie jest wymagane. Jeżeli w wybranej przychodni nie będzie miejsc dla nowych pacjentów, o pomoc w znalezieniu innej placówki należy zwrócić się do lokalnego NHS Primary Care Trust. Ich adresy znajdują się na stronie internetowej www.nhs.uk/england/authoritiesTrusts/pct/postcodeSearch.aspx.

6. Gdzie udać się w przypadku choroby swojej lub dziecka?

W przypadku choroby - zarówno dorosłego jak dziecka - na Wyspach zaczyna się właśnie od wizyty u GP. Lekarz ogólny, jak nazwa wskazuje zajmuje się ogólnie wszystkimi schorzeniami. Udziela też porad na temat zdrowego stylu

życia, sposobów rzucania palenia, diety, szczepień ochronnych i przeprowadza proste zabiegi. Z bardziej skomplikowanym problemem GP wyśle chorego na specjalistyczne badania do szpitala lub do lekarza specjalisty. Jeśli problem nie jest pilny, zwykle recepcjonistka umówi pacjenta na wizytę u GP w ciągu najbliższych dwóch dni. Dla dzieci zawsze są "emergency appointments" - oznacza to, że raczej na pewno lekarz przyjmie je tego samego dnia. Osoby, które mają problemy z porozumieniem się po angielsku, mają prawo do tłumacza. Zwykle na takich wizytach trzeba dłużej poczekać, czasem też tłumaczenie odbywa się przez telefon, niemniej jednak na pewno jest to dobre wyjście, jeśli nie znasz się języka, a trzeba wyjaśnić lekarzowi, na czym polega problem. Warto tu również wspomnieć, że leki przepisane przez lekarza są dla dzieci do 16 roku życia (lub do 18, jeśli dziecko się uczy) bezpieczne.

7. Jak uzyskać szybką pomoc medyczną na Wyspach?

Szukanie porady medycznej w niegroźnych schorzeniach można zacząć od odwiedzenia apteki (Pharmacy lub Chemists). Farmaceuta udzieli porady medycznej i poleci leki na schorzenia, takie jak ból głowy, przeziębienie czy kaszel. Brytyjska służba zdrowia oferuje też pacjentom dobłą 24-godzinny pomoc na telefon. Po drugiej stronie linii siedzi pielęgniarka, która udziela informacji, zachowując całkowitą poufność. Warto zadzwonić na NHS Direct, jeśli ty sam lub ktoś z twojej rodziny czuje się źle, a ty nie wiesz, jak należy postąpić. Po opisaniu symptomów, dowiesz się, jak udzielić pierwszej pomocy i czy konieczna jest wizyta u lekarza. Dla bezpieczeństwa pacjentów, rozmowy są nagrywane. Połączenie kosztuje tyle, co rozmowa lokalna. Do NHS Direct można zadzwonić o każdej porze dnia i nocy, tel.: 0845 4647.

Bez wcześniejszego umawiania się na wizytę można odwiedzić Walk-in Centre, których obecnie jest 66 w całej Anglii. To przychodnie, które oferują szybką poradę medyczną i pierwszą pomoc w niewielkich urazach jak zranienia, skręcenia i zwichnięcia. Można też tam zmierzyć ciśnienie krwi, uzyskać poradę na temat antykoncepcji (która - warto wspomnieć - jest w Wielkiej Brytanii darmowa), szybką pomoc jeśli stosowana przez siebie metoda antykoncepcji zawiodła i poradę ginekologiczną. Walk-in Centres są otwarte od wczesnych godzin rannych, do późnych godzin wieczornych, przez siedem dni w tygodniu. Zwykle na wizytę trzeba poczekać w kolejce, ale masz pewność, że zostaniesz przyjęty tego samego dnia. Adres Walk-in Centre najbliższego twojemu miejscu zamieszkania uzyskasz pod numerem telefonu 0845 4647 (linia NHS Direct). Te same informacje znajdziesz na stronie internetowej www.nhs.uk/england/noappointmentneeded/walkincentres/nearestsearch.aspx.

8. Co robić w nagłym przypadku?

Jeśli skrzykniesz się, zranisz się lub zostałeś pogryziony, powinieneś się zgłosić do Minor Injuries Unit, czyli oddziału drobnych urazów. Uzyskasz tam szybszą pomoc niż na pogotowiu od wykwalifikowanej i dołączanej pielęgniarki. Minor Injuries Units zajmują się skaleczeniami, otarciami, zranieniami, skręceniami i nadwyrężeniami, pęknięciami i prostymi złamaniami, pogryzieniami i ukąszeniami, zakażeniami ran i niewielkimi ranami głowy oraz drobnymi infekcjami oczu. Jeśli przydarzy ci się poważniejszy wypadek, zadzwoń pod numer 999 i wezwij karetkę lub zgłoś się do Accident & Emergency (Wypadki i nagłe przypadki). Nagły wypadek oznacza: utratę przytomności, dużą utratę krwi, podejrzenie złamania, uporczywy ból w klatce piersiowej trwający dłużej niż 15 minut, trudności w oddychaniu oraz przedawkowanie lub zatrucie lekami lub innymi środkami. Nie zgłaszaj się do A&E i nie wzywaj karetki bez realnej potrzeby. Nie zostaniesz obciążony żadnymi kosztami za "nieuzasadnione wezwanie", ale może ktoś kto bardziej potrzebuje pomocy, otrzyma ją za darmo. Adres najbliższego twojemu miejscu zamieszkania A&E znajdziesz na stronie internetowej: www.nhs.uk/England/NoAppointmentNeeded/AccidentEmergencySearch.aspx. Wzywaj

pomoc dla dziecka, zawsze zaznacz to w rozmowie. Ambulans będzie specjalnie przystosowany do obsługi i przewozu małego pacjenta.

9. Jak wygląda opieka dentystyczna w Wielkiej Brytanii?

Bolące zęby mogą na Wyspach sporo kosztować. Publiczna opieka dentystyczna obejmuje niewiele ponad nagłe przypadki, za większość usług trzeba płacić. Do darmowej opieki dentystycznej uprawnione są kobiety w ciąży i matki dzieci, które nie skończyły jeszcze roku i dzieci do 18 roku życia lub dłużej, jeżeli uczą się w pełnym wymiarze godzin. Zwykle ceny usług u dentystów pracujących dla NHS są co najmniej o połowę niższe od cen w prywatnych gabinetach. Często ten sam lekarz świadczy usługi refundowane przez NHS i prywatne. W przypadku korzystania z publicznej opieki dentystycznej, jeżeli pacjent nie jest uprawniony do żadnych ulg, zwykle pokrywa 80 procent kosztów leczenia, maksymalnie £384. Przykładowe ceny to: £5,84 za standardowy przegląd jamy ustnej, od £6,20 do £18,24 za wypełnienie i od £25,72 do £62,48 za leczenie kanałowe. Aby skorzystać z publicznej opieki dentystycznej, trzeba się zarejestrować w praktyce. Gabinet dentystyczny świadczący usługi na rzecz NHS w twojej okolicy znajdziesz wpisując kod pocztowy na stronie: www.nhs.uk/england/dentists/registeringNHSPatientsSearch.aspx.

Pacjenci, którzy nie zarejestrowali się w żadnej praktyce dentystycznej, mogą udać się do Dental Access Centre. Powinni zostać przyjęci bez umówionej wcześniej wizyty, jednak pierwszeństwo mają osoby, które zgłoszą się do centrum z bólem zęba. W przypadku nagłym, czyli z bólem można zgłosić się do najbliższej praktyki dentystycznej, jednak nie wszystkie świadczą takie usługi. Jeżeli ból zęba zaatakuje cię w godzinach, kiedy przychodnie są zamknięte, zadzwoń najpierw do praktyki, w której jesteś zarejestrowany. Automatyczna sekretarka powinna podać ci informacje, gdzie się zgłosić z bólem. Jeżeli to nie działa, zadzwoń do NHS Direct (08 45 46 47).

10. Kto to jest Health Visitor?

Health Visitor to pielęgniarka wyspecjalizowana w temacie zdrowia dziecka i doświadczona w opiece nad dzieckiem. Będzie ci służyć praktyczną poradą i pomocą w każdej sytuacji związanej z twoim dzieckiem, rozwieje wątpliwości i podsunie odpowiednią literaturę. Health Visitor interesuje się zdrowiem całej rodziny, fizycznym i psychicznym. To z nią powinny się kontaktować matki. Twój GP pomoże ci skontaktować się z Health Visitor.

Jeżeli właśnie urodziłaś dziecko, Health Visitor powinna sama skontaktować się z tobą po ok. 10-14 dniach od porodu i prawdopodobnie odwiedzić cię w domu. Później możesz spotkać się z nią w przychodni, zazwyczaj w wyznaczonych godzinach raz w tygodniu. W nagłych przypadkach możesz umówić się na wizytę poza tymi godzinami. Możesz też skorzystać z porad przez telefon. Health Visitor odpowie na wszystkie twoje pytania na temat karmienia, pielęgnacji i rozwoju dziecka. W przypadku bardziej skomplikowanych problemów, skieruje cię do odpowiedniej grupy wsparcia lub specjalisty. Health Visitor zatroszczy się także o twoje zdrowie po porodzie. Możesz z nią porozmawiać o antykoncepcji, depresji lub uczuciu osamotnienia.

Podczas wizyty w przychodni (Baby Clinic), twoje dziecko zostanie zważone i zmierzone, a wyniki naniesione na siatkę centylową. Pozwoli to ocenić, czy rozwija się prawidłowo w porównaniu do rówieśników i odpowiednio przybiera na wadze. Podczas wizyty możesz porozmawiać o szczepieniach, karmieniu, poprosić o sprawdzenie cięmiączka, obwodu głowy, bioderek i odruchów twojego dziecka. Standardowo szczegółowa kontrola dziecka odbywa się po skończeniu przez nie 6-8 tygodnia oraz w 8 miesiącu. Health Visitor lub GP sprawdzi wtedy dokładnie, jak rozwija się twoje dziecko. Baby Clinic możesz odwiedzać nawet co tydzień. Jeżeli przyjdiesz w wyznaczonych godzinach, zawsze zostaniesz przyjęta.

Health Visitor będzie opiekować się twoim dzieckiem, dopóki nie skończy ono 5 lat.

11. Jak wygląda kalendarz szczepień w Wielkiej Brytanii?

Wiek dziecka

Szczepienie

2, 3 i 4 miesiące

Diphtheria, tetanus, pertussis (whooping cough) + polio + Hib (DTaP/IPV/Hib)

- MenC

ok. 13 miesięcy

Measles, mumps, rubella (MMR)

od 3 lat i 4 miesięcy do 5 lat

Diphtheria, tetanus, pertussis (whooping cough) + polio (dTaP/IPV lub DTaP/IPV)

- Measles, mumps, rubella (MMR)

od 13 do 18 lat

Diphtheria, tetanus, polio (Td/IPV)

Źródło: NHS.uk

Słowniczek

diphtheria – b3onica

hib – Haemophilus influenzae, typ b

measles – odra

MenC – Meningitis C, zapalenie opon mózgowych

mumps – świnka

pertussis (whooping cough) – krztusiec, koklusz

polio – Poliomyelitis

tetanus – tężec

rubella – różyczka

12. Jak wygląda opieka przedszkolna nad dziećmi w Wielkiej Brytanii?

Całodziennie przedszkola (day nursery) przyjmują dzieci czasem już od 6-tygodniowych niemowląt do 5 lat. Są otwarte zwykle od 8 rano do 6 po południu. Opieka przedszkolna w Londynie nie należy do tanich. Minimalna cena to 50 funtów za dzień. Do tego należy doliczyć mleko, pampersy, dodatkową opłatę za posiłki dla starszych dzieci lub przygotowane w domu jedzenie dla młodszych. Na szczęście, zazwyczaj jakoś usługa w przedszkolach angielskich jest adekwatna do ceny. Nad wszystkimi placówkami czuwa inspektorat OFSTED, pilnujący obowiązujących standardów, higieny i jakości serwisów. Raporty OFSTED dotyczące konkretnych przedszkoli można znaleźć na stronie: www.ofsted.gov.uk/reports. Przedszkolanki zawsze mają przeszkolenie pedagogiczne, potrafią udzielić pierwszej pomocy i legitymują się zaświadczeniami o niekaralności.

Jak zapisać dziecko do przedszkola? Najlepiej zacząć od znalezienia placówki w okolicy. W tym celu można przeszukać stronę www.childcarelink.gov.uk, która wskazuje przedszkola najbliższe miejscu zamieszkania dziecka lub zadzwonić do lokalnego Children's Information Service (CIS). Numer do miejscowego CIS można uzyskać na infolinii: 0800 096 0296. Lepiej zacząć się szukaniem przedszkola wcześniej - czasem trzeba poczekać na miejsce. Przy rejestracji dziecka w przedszkolu będzie potrzebny jego akt urodzenia, paszport dziecka i rodzica, numer telefonu do opiekującego się dzieckiem GP oraz potwierdzenie adresu.

Na oswojenie dziecka z przedszkolem trzeba zarezerwować sobie kilka dni. W Anglii początkowo dziecko chodzi do przedszkola z mamą, na zaledwie parę godzin. Dopiero kiedy pracownicy przedszkola uznają, że dziecko dobrze znosi pobyt w przedszkolu, można zostawić je same na cały dzień. Kiedy już uda się zapisać i oswoić dziecko z przedszkolem należy bezwzględnie pamiętać, żeby odbierać pociechę punktualnie. Po półgodzinnym spóźnieniu przedszkolanka może zgłosić fakt porzucenia dziecka na policję. Trzeba też pamiętać, że przedszkole ma prawo - w przypadku choroby zakaźnej dziecka lub nieobecności części personelu - odmówić przyjęcia dziecka tego dnia. Jednak, mimo tych niedogodności, przedszkole wciąż pozostaje najpopularniejszą formą opieki nad dziećmi w Londynie.

Wyszukiwarka przedszkoli:

www.childcarelink.gov.uk

Raporty OFSTED:

www.ofsted.gov.uk/reports

13. Kto to jest childminder?

Tańsz± opcj± od przedszkola jest domowe przedszkole prowadzone przez childminder. Zwykle to gospodyni domowa, prowadz±ca dzia³alno¶æ gospodarcz± na terenie w³asnego domu, przeszkolona na kursach opieki nad dzieæmi i wczesnego nauczania, z za¶wiadczeniem o dobrym stanie zdrowia i niekaralno¶ci. Mo¿e opiekowaæ siê jednocze¶nie najwy¿ej sze¶ciorgiem dzieci poni¿ej 12 roku ¿ycia. Trójka dzieci w grupie nie mo¿e mieæ mniej ni¿ piêæ lat, a tylko jedno dziecko mo¿e byæ niemowlêciem. Domowe przedszkola podlegaj± corocznej kontroli OFSTED. Op³aty za serwis childminder wahaj± siê od 3,5 do 7 funtów za godzinê.

14. Ile kosztuje niania na Wypach?

Zatrudnienie niani (nanny), która bêdzie opiekowaæ siê dzieckiem w jego w³asnym domu nie jest najtańszym wyj¶ciem. Zale¿nie od kwalifikacji opiekunki, do¶wiadczenia, ilo¶ci godzin, wieku podopiecznych i miejsca zakwaterowania wynagrodzenia londyñskich niañ kszta³tuj± siê w granicach 150-400 funtów tygodniowo.

15. Na jakich zasadach mo¿na zatrudniæ au pair?

Au pair jest najtańszym rozwi±zaniem dla pracuj±cej mamy. Wed³ug przepisów Home Office powinna ni± byæ niezamê¿na cudzoziemka do 26 lat, która bêdzie opiekowaæ siê dzieæmi pod nieobecno¶æ mamy. "Operka" nie musi mieæ specjalnych kwalifikacji czy do¶wiadczenia. Nie mo¿na jej zleciæ opieki nad niemowlêciem, mo¿na za to poprosiæ o wykonanie lekkich prac domowych, jak sprz±tanie, podgrzanie jedzenia czy prasowanie. Au pair mieszka z rodzin± pracodawcy i pozostaje na jego pe³nym utrzymaniu. Nie powinna pracowaæ d³u¿ej ni¿ piêæ godzin dziennie, musi mieæ zagwarantowany czas na naukê angielskiego i wolne weekendy. Tygodniowa stawka kieszonkowego wyp³acanego au pair wynosi przepisowo 50 funtów.

16. Jakie formy dora¼nej opieki nad dzieckiem s± dostêpne w Wielkiej Brytanii?

Dziecko, które skończyło 3 lata może uczęszczać do przyszkolnej zerówki (nursery class) na dwie godziny dziennie. Ten serwis przys³uguje za darmo ka¿demu dziecku w Wielkiej Brytanii. Mo¿na równie¿ korzystać z grup zabaw (playgroups) dla dzieci w wieku przedszkolnym. Op³ata za dwugodzinne zajêcia nie wydaje siê wygórowana (w Londynie to ok. 4-7 funtów).

17. Na jak± pomoc w Wielkiej Brytanii mog± liczyæ rodzice niepe³nosprawnego dziecka?

Niepe³nosprawnemu dziecku w Wielkiej Brytanii nale¿y siê pomoc w postaci ¶wiadczeñ finansowych jak i pozafinansowych. Typy ¶wiadczeñ i postaæ zasi³ków zale¿ne s± od 3 warunków:

- stopnia niepe³nosprawno¶ci dziecka,
- rodzaju opieki, jakiej wymaga dziecko
- oszczêdno¶ci rodziny i warto¶ci mienia sta³ego, bêd±cego w jej posiadaniu.

Nale¿y zacz±æ od wystosowania aplikacji o przyznanie ¶wiadczenia zwanego: Disability Living Allowance. Suma tego zasi³ku zale¿y od 3 powy¿szych czynników i waha siê pomiêdzy 16.05 a 60.60 funta, a dla kwalifikuj±cych siê na 2 filar: miêdzy 16.05 a 42 funtów tygodniowo.

Aplikacjê tê nale¿y wys³aæ do jednego z jedenastu centrów dla niepe³nosprawnych na terenie Wielkiej Brytanii lub do lokalnego Job Center, które prze¶le j± do odpowiedniego centrum. Po wys³aniu aplikacji mo¿na ¶ledziæ jej rozpatrywanie, dzwoni±c na linie pomocy dla niepe³nosprawnych: tel.: 08457123456. ¶wiadczenie to jest niezwykle istotne w ca³ej procedurze opieki nad niepe³nosprawnymi. Nadaje ono status niepe³nosprawnego przed wszystkimi urzêdami i otwiera drogê do starania siê dodatkow± pomoc. Dzieciom pobieraj±cym Disability Living Allowance nale¿y siê wy¿sza stawka Working Family Tax Credit i zni¿ka w council tax p³aconym przez rodzinê. Je¶li rodzic nie mo¿e pracowaæ przez wzgl±d na dziecko lub pracuje tylko na pó³ etatu osi±gaj±c dochód netto 87 funtów lub poni¿ej na tydzieñ, przys³uguje mu Attendance Allowance - dodatek opiekuñczy. Op³acanie dodatkowej opieki jest refundowane z Funduszu Wspierania Niezale¿no¶ci dzia³aj±cego na terenie WB. Mieszkanie osoby niepe³nosprawnej powinno byæ dla niej odpowiednio przygotowane. Odpowiedzialno¶æ za to ponosi landlord i lokalny council. W razie problemów z korzystaniem z mieszkania, mo¿na podj±æ pewne dzia³ania:

- staraæ siê w councilu o przydzielenie odpowiedniego lokum
- staraæ siê, aby landlord odpowiednio przystosowa³ mieszkanie dla niepe³nosprawnego dziecka.

Opornego landlorda nale¿y zg³osiæ do councilu do Enviromental Oficer z pro¶b± o interwencjê. Landlord, który nie ma pieniêdzy na remont mo¿e staraæ siê w Councilu o Diable Facilities Grant, który pokryje koszty remontu nawet w 100%. Proszê pamiêtaæ ze to nie wszystkie formy pomocy. Wiele innych jest dostêpnych od Social Security, Councilu i przez dzia³aj±ce na terenie Wielkiej Brytanii Fundacje dla Niepe³nosprawnych. Nie sposób wymieniæ ich w tak krótkim opracowaniu. Wiêcej informacji na stronie www.everychildmatters.gov.uk/socialcare/disabledchildren.

18. Jak zapisać dziecko do szkoły w Wielkiej Brytanii?

Poszukiwanie szkoły dla dziecka najlepiej zacząć od wizyty w Councilu. Tam należy zapytać o Education Service i poprosić o application form. Otrzymasz broszurę z adresami szkół w dzielnicy oraz aplikację do wypełnienia. Będziesz potrzebować:

- dokument potwierdzający datę urodzenia dziecka (certyfikat urodzenia albo paszport)
- potwierdzenie adresu (rachunek np. za gaz, prąd albo podatek lokalny)
- dokument potwierdzający prawa do opieki nad dzieckiem.

Z listy szkół wybierzesz trzy, które są najbliższe waszemu miejscu zamieszkania. Zanim zdecydujesz się na którąś placówkę, możesz zadzwonić do niej, umówić się na spotkanie i osobiście zobaczyć jak ona wygląda i co oferuje. Szkoły są co roku kontrolowane przez instytucję OFSTED. Raporty - wyniki tych kontroli, które dadzą obraz konkretnej szkoły znajdziesz na stronie: www.ofsted.gov.uk/reports.

Jeżeli dziecko nie zna angielskiego, trzeba zaznaczyć, że ma special educational needs - czyli specjalne potrzeby, będzie miało dodatkowe lekcje z tego języka. Proszę nie martwić się, że szkoła nie jest polsko-angielska. Dziecko spotka w niej prawdopodobnie dzieci pochodzące z wszystkich kultur świata i mówiące różnymi językami. Jedno jest pewne - baskawicznie nauczy się angielskiego.

Oprócz szkół państwowych w Wielkiej Brytanii istnieją też szkoły wyznaniowe. Cieszą się one zwykle dobrą opinią i mają wysoki poziom nauczania, a także mniej miejsc niż chętnych, więc pierwszeństwo przyjęcia mają dzieci tej samej wiary. W szkołach katolickich trzeba będzie przedstawić świadectwo chrztu. Wypełnione aplikację należy złożyć w Educational Service swojego Councilu i to oni przydzielają dziecko do jednej z wybranych szkół.

Do Educational Service można się też zwrócić ze wszystkimi pytaniami i wątpliwościami, także z prośbą o tłumacza.

W angielskich szkołach obowiązują mundurki. Kompletny mundur, łącznie ze strojem gimnastycznym, to wydatek ok. 50 funtów. Podręczniki, zeszyty i wszystkie przybory dla mniejszych dzieci (do 10 lat) zwykle zapewnia szkoła. Lekcje zaczynają się o 9.00 i kończą o 15.00, z godzinną przerwą na lunch.

Polsko-angielska szkoła jest w Londynie tylko jedna i jest przeznaczona dla dzieci dyplomatów. Natomiast do dziewięciu polskich szkół sobotnich można zapisać każde dziecko. Nauka w polskich szkołach obejmuje język polski, historię i geografię Polski oraz religię, czasem też śpiew i naukę tańców ludowych.

Adresy polskich szkół sobotnich w Londynie:

Brockley/Lewisham

31 Breakspears Rd.

SE4 London

Chiswick

Burlington Lane

W4 3UN London

Clapham-Balham

50 Nightingale Lane

SW12 8TE London

Croydon-Crystal Palace

8 Oliver Grave

ES25 6EJ London

Devonie

175 Carlingford Rd

N15 3ET London

Ealing

46 Denbigh Road

W13 8NH London

F-st Gate/Ilford

16 Devonshire Rd, Hornchurch

RM12 4LQ Essen

Putney/Wimbledon

65 Cambridge Rd

SW20 OPX London

Willesden Green

116 Finchley Lane

NW4 1BB Hendon

19. Co to jest Child Benefit i komu przys³uguje?

Child Benefit to wolne od podatku ¶wiadczenie, które otrzymuje matka lub inna osoba opiekuj±ca siê dzieckiem mieszkaj±cym w Wielkiej Brytanii do osi±gniêcia przez nie wieku co najmniej 16 lat. Wynosi ok. £17,5 tygodniowo na pierwsze dziecko i ok. £11,5 na kolejne. Obywatele pañstw Unii Europejskiej mieszkaj±cy w Wielkiej Brytanii maj± takie same prawa do ubiegania siê o Child Benefit, jak Brytyjczycy. Polacy tak¿e nie podlegaj± w przypadku tego ¶wiadczenia ¿adnym ograniczeniom zwi±zanym z okresem prze¶ciowym.

Jak ubiegaæ siê o Child Benefit, kiedy ju¿ wiesz, ¿e masz do tego prawo? Je¶li urodzi±a¶ dziecko w Wielkiej Brytanii, w szpitalu dostaniesz Bounty Pack, w którym znajdziesz odpowiedni formularz. W innej sytuacji, mo¿esz uzyskaæ formularz we w³±ciwym twojemu miejscu zamieszkania biurze Jobcentre Plus lub na poczcie. Wype³nij formularz i wy¶lij go razem ze ¶wiadectwem urodzenia dziecka do Child Benefit Centre. Nie trzeba t³umaczyæ polskiego ¶wiadectwa urodzenia. Nie martw siê te¿, ¿e przepadnie. Po dope³nieniu formalno¶ci, zostanie ci odes³ane. Mo¿esz tak¿e aplikowaæ o Child Benefit za po¶rednictwem strony internetowej <http://esd.dwp.gov.uk/dwp/index.jsp>. Po wype³nieniu dokumentów na stronie zostaniesz poproszona o przes³anie ¶wiadectwa urodzenia pod wskazany adres. Wa¿n± informacj± jest, ¿e najlepiej ubiegaæ siê o Child Benefit w ci±gu trzech miesiêcy od urodzenia dziecka. Je¶li ¶wiadczenie zostanie przyznane pó¼niej, refundacja obejmie tylko trzy miesi±ce wstecz. Pieni±dze bêd± wp³ywa³y co cztery tygodnie bezpo¶rednio na twoje konto.

Jeśli masz wątpliwości związane z Child Benefit, skontaktuj się z biurem Inland Revenue. Zadzwoń pod numer: 0845 302 1444 lub napisz list na adres: Child Benefit Office, PO Box 1, Newcastle upon Tyne, NE88 1AA lub wyślij e-mail na adres child.benefit@ir.gsi.gov.uk lub odwiedź stronę www.inlandrevenue.gov.uk/childbenefit. Nie ważne, z jakiej formy kontaktu korzystasz, zawsze podaj swoje pełne imię i nazwisko, numer National Insurance, numer Child Benefit (jeśli już go posiadasz) i numer telefonu, pod którym można się z tobą skontaktować.

20. Komu przysługują świadczenia Child Tax Credit i Working Tax Credit?

Child Tax Credit i Working Tax Credit to świadczenia ustanowione w kwietniu 2003 roku. Child Tax Credit stanowi pomoc dla osób wychowujących dzieci i opiera się na posiadaniu dzieci cztery innych zasiłków: Income Support, Income-based Jobseeker's Allowance, WFTC, DPTC i Children's Tax Credit. Świadczenie to jest wypłacane głównemu opiekunowi dziecka, zwykle matce. Te same zasady obowiązują zarówno rodziny pracujące, jak nie.

Child Tax Credit daje finansową pomoc w wychowywaniu dzieci. Można się o niego ubiegać zarówno samotni rodzice, jak i pary wychowujące jedno lub więcej dzieci. Dziewięciu na dziesięć rodzin z dziećmi w Wielkiej Brytanii przysuguje Child Tax Credit.

Working Tax Credit pomaga osobom o niskich dochodach. Jest wypłacany razem z pensją lub wypływa bezpośrednio na konto osób samozatrudnionych. Można się o niego ubiegać osoby samotne lub pary, posiadające dzieci lub nie, które pracują przez wystarczającą ilość godzin w tygodniu. Co najmniej 16 godzin tygodniowo muszą pracować osoby wychowujące dzieci lub osoby niepełnosprawne. W innym przypadku, trzeba pracować przynajmniej 30 godzin tygodniowo i mieć ukończonych 25 lat.

O oba świadczenia można ubiegać się wypełniając ten sam formularz. Należy poprosić o przesłanie go na adres domowy, dzwoniąc na numer 0845 300 3900 lub wypełnić aplikację na stronie internetowej: www.inlandrevenue.gov.uk/taxcredits.

Wysokość świadczeń jest uzależniona od ilości dzieci w rodzinie, ilości godzin, które oboje rodzice przepracowują w tygodniu i przychodu rodziny brutto za ostatni rok podatkowy. Jeśli jednak osoby ubiegające się o Tax Credits przebywają w Anglii krócej niż rok, mogą się o nie ubiegać podając przewidywane zarobki.

O Child Tax Credit może wystąpić rodzina z przynajmniej jednym dzieckiem o rocznych dochodach nieprzekraczających 58000 funtów rocznie (lub 66000 funtów, jeśli dziecko nie skończyło jeszcze roku). Maksymalnie można otrzymać 545 funtów rocznie na rodzinę i 1690 funtów rocznie na każde dziecko.

Working Tax Credit może wynosić nawet kilka tysięcy funtów rocznie. Podstawowe świadczenie dla osoby bezdzietnej o niskich dochodach może wynosić maksymalnie 1620 funtów rocznie. Do tego dochodzą dodatki – do 1595 funtów rocznie dla samotnego rodzica, do 660 funtów rocznie dla osoby pracującej ponad 30 godzin tygodniowo, do 2165 funtów rocznie dla niepełnosprawnych plus dodatkowe 920 funtów rocznie przy ciążym upośledzeniu, do 1660 funtów rocznie dla osób powyżej 50 roku życia oraz element childcare – do 175 funtów tygodniowo na jedno dziecko i 300 funtów tygodniowo na dwójkę lub więcej dzieci.

Dodatkowe informacje

Osoba otrzymująca Tax Credits może być także uprawniona do Sure Start Maternity Grant w wysokości 500 funtów. Jest to jednorazowa zapomoga otrzymywana po urodzeniu lub zaadoptowaniu dziecka.

21. Czy rodziny o niskim dochodzie mogą liczyć na dofinansowanie do opieki nad dzieckiem?

Tysiące rodziców w Wielkiej Brytanii korzysta już ze wsparcia finansowego rządu, pomagającego im opłacić nianię lub przedszkole dla dziecka. Iwiadczenie Childcare Approval Scheme przysuguje rodzinom, których dochód nie przekracza 59 tysięcy funtów rocznie mogą ubiegać się o rozszerzenie Work Tax Credit o element dla osób pracujących za opiekę nad dzieckiem. Dodatkowo korzyści z zatrudniania opiekunki zarejestrowanej w programie jest pewność, że przeszła ona przeszkolenie w opiece nad dziećmi i zna standardowe procedury postępowania w razie wypadku lub choroby dziecka. Niania legitymuje się certyfikatem potwierdzającym jej umiejętności wydany nie dalej niż trzy lata temu. Zarejestrowane w Childcare Approval Scheme opiekunki są poddawane dokładnej kontroli, sprawdzana jest ich przeszłość pracownicza i kryminalna. Wszystkie nianie są pełnoletnie. Kwoty, jakie mogą uzyskać od państwa mogą nawet w całości pokryć pensję opiekunki. W momencie wprowadzenia nowych przepisów, childcare element of the Working Tax Credit podniesiono do maksymalnie 300 funtów tygodniowo (175 funtów na jedno dziecko). A co, jeśli masz już sprawdzoną nianię, a ona nie jest zarejestrowana w programie? Poproś ją koniecznie o dopełnienie tych formalności. Każda opiekunka, tak jak prowadząca domowe przedszkole oraz au pair może zostać zaakceptowana, jeśli tylko spełni określone kryteria. Warto spróbować. Gra jest chyba warta świeczki, skoro może chodzić o nawet 800 funtów miesięcznie.

Więcej informacji:

Helpline: 0845 7678 111

22. O jaką pomoc można ubiegać się wychowując dziecko w Wielkiej Brytanii?

- Child Benefit (dodatek na dziecko - przysuguje każdemu dziecku mieszkającemu w Wielkiej Brytanii, wynosi 17 funtów tygodniowo)
- Child Maintenance Bonus (dodatkowy bonus na utrzymanie dziecka)
- Child Maintenance Premium (dodatkowa premia na utrzymanie dziecka)
- Warm Front Scheme (zapomoga na ogrzewanie mieszkania)
- Child Tax Credit (ulga podatkowa związana z wychowywaniem dzieci)
- Free milk, formula and vitamins (darmowe mleko i witaminy)
- Statutory Maternity Pay (zasiłek macierzyński)

- Statutory Paternity Pay (zasiłek dla ojców przebywających na urlopie wychowawczym)

- Sure Start Maternity Grant (jednorazowa zapomoga po urodzeniu dziecka)

Więcej informacji o tym, komu przysługują te świadczenia i jak się o nie starać na stronie (informacje w języku angielskim):

www.direct.gov.uk/Bfsl1/BenefitsAndFinancialSupport/Expecting_or_bringing_up_children/fs/en.

23. Jaki status i obywatelstwo będzie miało dziecko urodzone w Wielkiej Brytanii?

Wszystko zależy od statusu jaki posiadają rodzice dziecka w Wielkiej Brytanii. W przypadku jeżeli posiadają dokument resident permit na określony czas, zazwyczaj 5 lat, dziecko zachowuje ten sam status co rodzice. Jest więc rezydentem tak długo, jak długo rodzice przebywają na terenie Wielkiej Brytanii. Dziecko jest uznawane za obywatela Polskiego i może starać się o polski paszport. Jeżeli natomiast rodzice posiadają stałą rezydenturę, tzw. indefinite leave to remain, sytuacja wygląda inaczej. Dzieci urodzone przed złożeniem aplikacji dostają wraz z rodzicami dokument potwierdzający ich status stałego rezydenta w Wielkiej Brytanii. Dzieci urodzone po otrzymaniu tego statusu przez rodziców nie muszą się już o niego ubiegać, jest im nadawany automatycznie. Dzieci te mogą od razu występować o obywatelstwo i paszport brytyjski, bez przechodzenia przez uciążliwy proces naturalizacji i składania aplikacji o nadanie obywatelstwa.

24. Jak wyrobić dziecku paszport?

Żeby zacząć myśleć o wyrobieniu dziecku polskiego paszportu, najpierw trzeba zainteresować się uzyskaniem polskiego aktu urodzenia, który jest niezbędnym do rozpoczęcia starań o paszport. Jak to zrobić? Należy przeprowadzić procedurę umiejscowienia.

1. Żeby wpisać dziecko do paszportu, wyrobić mu paszport lub uzyskać numer PESEL trzeba zacząć od rejestracji aktu urodzenia wydanego przez angielski Register Office w Urzędzie Stanu Cywilnego właściwym dla ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce. Jeżeli nigdy nie była zameldowana w Polsce, akt powinien być zarejestrowany w USC Warszawa-Śródmieście, 00-950 Warszawa - Śródmieście, ul. Jezuicka 1/3. Tel.: 0048 22 831 7181 lub 0048 22 831 3403.

2. Umiejscowienie brytyjski akt urodzenia w polskich księgach stanu cywilnego można:

- odwiedzić właściwy USC w Polsce, dokument należy najpierw przetłumaczyć u tłumacza przysięgłego w Polsce;

- wysłać oryginał aktu urodzenia oraz tłumaczenie pocztą do właściwego USC w Polsce; wcześniej trzeba potwierdzić zgodność przekład na język polski u Konsula; w przypadku, kiedy nie ma możliwości podpisania oświadczenia przed Konsulem, można to zrobić przed notariuszem miejscowym (Notary Public), który poświadczy podpis, zgodnie z wymogami prawa brytyjskiego i opatry go swoim suchym pieczęciem. Następnie tak sporządzony dokument

powinien zostać poświadczony przez Foreign & Commonwealth Office (Old Admiralty Building, Whitehall, London SW1A 2LG, tel. 020 70081111).

- za poświadczaniem pełnomocnika w Polsce, któremu należy wysłać oryginał aktu urodzenia i pełnomocnictwo; tłumaczenie aktu pełnomocnik może zlecić tłumaczowi w Polsce;

- za poświadczaniem Konsulatu, do którego należy dostarczyć:

* wniosek o umiejscowienie aktu adresowany do USC, który zawiera w szczególności adres ostatni adres zamieszkania w Polsce oraz aktualny adres i nr tel. za granicą

* oryginał aktu urodzenia

* tłumaczenie aktu.

Po zakończeniu procedury umiejscawiania Konsulat doręczy ci polski odpis aktu urodzenia. Średni okres oczekiwania na załatwienie sprawy za poświadczaniem Konsulatu wynosi 3 miesiące. Za przygotowanie dokumentów, umiejscowienie i dostarczenie ich Konsulat pobiera opłaty:

- poświadczanie tłumaczenia (za każdą stronę - do odbioru za ok. 4 dni) - £22.00.

- poświadczanie podpisu - £22.00

- przygotowanie dokumentacji dotyczącej wpisania brytyjskiego aktu urodzenia do polskich ksiąg stanu cywilnego oraz doręczenie - £34.00

- doręczenie dokumentu przekazanego przez polski urząd na wniosek osoby przebywającej za granicą - £22.00 lub £26.00 (do odesłania pocztą).

Konsul poświadcza podpis na podstawie ważnego paszportu lub notarialnie potwierdzonej kopii.

Do wydania paszportu dla dziecka wymagana jest zgoda obojga rodziców. Wyjątkiem od tej reguły jest sytuacja, kiedy z orzeczenia sądu wynika, że prawo decydowania w tej sprawie jednemu z rodziców nie przysuguje. Jeżeli takiej zgody nie można uzyskać, postanowienie wydaje sąd opiekuńczy.

Żeby uzyskać paszport dla dziecka należy dostarczyć do Konsulatu:

1. Dwa druki podania-kwestionariusza paszportowego.

Kwestionariusz wypełnia w imieniu dziecka jedno z rodziców i podpisuje w miejscu podpis wnoszącego podanie.

2. Wniosek o nadanie numeru ewidencyjnego (PESEL) wraz z oryginałem polskiego odpisu skróconego aktu urodzenia dziecka (nie dotyczy dziecka, które ma już nadany numer PESEL). Wzór wniosku o nadanie numeru PESEL jest dostępny w Konsulacie.

3. Poprzedni paszport dziecka, a jeżeli jest to pierwszy paszport dziecka, oryginał polskiego skróconego odpisu aktu

urodzenia dziecka.

4. Polskie paszporty rodziców.

5. Trzy odbitki fotografii twarzy dziecka bez nakrycia głowy i okularów o minimalnych wymiarach 4,5x3,5 cm.

6. Pisemną zgodę obojga rodziców na wystawienie dziecku paszportu (dotyczy to również ponownego wydania paszportu dla dziecka). Oboje rodzice powinni stawiać się w Konsulacie i złożyć podpisy przed urzędnikiem konsularnym, przedstawiając ważne paszporty lub dowody osobiste. Jeżeli jedno z rodziców nie może odwiedzić konsulatu osobiście, jego podpis powinien zostać poświadczony notarialnie.

7. Jeżeli dziecko jest wpisane do paszportu rodzica (rodziców), to urzędnik konsularny ten wpis unieważnia.

Opłata za wydanie paszportu dziecku do lat 16 wynosi 34 funty, powyżej 16 lat - 68 funtów. Jeżeli dziecko nadal się uczy, przysuguje mu zniżka 50 procent - należy zapłacić aktualne zaświadczenie ze szkoły. Opłaty są przyjmowane w gotówce, czekach lub Postal Order. Za odesłanie gotowego paszportu pocztą płać się dodatkowo 4 funty.

25. Jak wpisać dziecko do swojego paszportu?

Na wniosek rodziców Konsulat może wpisać dzieci do lat 16 do ważnego paszportu polskiego jednego z rodziców.

W tym celu należy dostarczyć do Konsulatu:

1. Dwa druki podania-kwestionariusza paszportowego.

2. Oryginał polskiego odpisu skróconego aktu urodzenia dziecka.

3. Dwie odbitki fotografii twarzy dziecka bez nakrycia głowy i okularów o minimalnych wymiarach 4,5x3,5 cm.

4. Poświadczoną notarialnie lub przez adwokata pisemną zgodę drugiego rodzica. Jeżeli oboje rodzice mogą stawiać się w Konsulacie, poświadczenie nie jest wymagane.

Opłata za wpis dziecka do paszportu wynosi 34 funty. Koszty ewentualnej przesyłki pocztowej to 4 funty.

26. Jak wychować dziecko dwujęzyczne?

Tylko w dzieciństwie jest możliwe jednoczesne przyswojenie dwóch języków. Dzieci zawdzięczają zdolność do nauki niezwyklej chłonności charakteryzującej wczesny wiek, ciekawości świata, silnej motywacji do nawiązania kontaktu z otoczeniem i braku zahamowań. Przyswajają nowe słowa biernie, często nie zdają sobie sprawy, że mówią w innym języku. Nieodzownym warunkiem bycia dwujęzycznym nie jest opanowanie drugiego języka, ale zachowanie i rozwój języka ojczystego. Rodzice nie powinni odcinać się od swojej grupy etnicznej na emigracji. Elementem wspomagającym zachowanie polszczyzny jest polska szkoła, która zapewnia naukę czytania i pisanie.

Jednak najważniejsze są rozmowy. Dzieci uczą się przez komunikację, należy więc dużo mówić do nich po polsku, kiedy tylko jest to możliwe. Rodzice, jeżeli oboje są Polakami powinni rozmawiać ze sobą tylko po polsku, w tym języku zwracać się do dzieci i wymagać, by odpowiadają im także po polsku. Czasem opiekunom wydaje się, że nakłaniając dziecko do używania wyłącznie angielskiego oddają mu przysługę, pozwalając mu szybciej opanować ten język. Tymczasem dzieci przejmują błędy popełniane przez rodziców, wynikające z ich niedoskonałej znajomości języka. Nie ma powodu obawiać się, że dziecko, z którym rodzice rozmawiają wyłącznie po polsku nie opanuje angielskiego. Będzie przecieżył się z nim stykając w szkole, na podwórku, w sklepie, w telewizji, wszędzie w świecie poza domem. Jeżeli tylko jedno z rodziców mówi po polsku, powinno zwracać się do dziecka tylko w języku ojczystym, a rozmowy rodzinne prowadzić w dwóch językach. Niezmiernie ważne jest zachowanie konsekwencji w używaniu języka polskiego. Jeżeli zdarzają się odstęstwa, na co dzień mówi się w domu po angielsku, a przy polskich gościach karci dziecko za wtrącanie angielskich słów, może to wywołać duże zamieszanie w małym umyśle.

Ważną rolę w procesie przyswajania języka ojczystego odgrywa też czytanie i opowiadanie dzieciom historii, legend, bajek po polsku, a półniej wspólne oglądanie filmów, słuchanie i śpiewanie polskich piosenek. Jeżeli czasem nachodzi cię wątpliwość, zadaj sobie pytanie, po co twojemu dziecku potrzebny język polski? Chęć komunikacji z polskojęzyczną babcią i dziadkiem powinna być wystarczająco silną motywacją.

27. Gdzie szukać darmowych kursów języka angielskiego?

Od 1 maja 2004 roku Polska należy do Unii Europejskiej. Od tego czasu większość państwowych szkół i college'ów prowadzi darmowe kursy języka angielskiego na różnych poziomach i w różnym wymiarze godzin. Zajęcia prowadzone w ramach programu "English for speakers of other languages" (ESOL) są przeznaczone dla obcokrajowców z krajów Unii Europejskiej. Jak znaleźć odpowiednią szkołę? Najprościej skorzystać z wyszukiwarki na stronie www.floodlight.co.uk. W okno wyszukiwarki należy wpisać ESOL, a obok swój kod pocztowy. Wyszukiwarka uwzględni wszystkie Adult Education Colleges, Adult Education Centres i Community Colleges, które prowadzą takie kursy. Można też zapytać o kursy ESOL w lokalnej bibliotece albo Community Centre.

Darmowe kursy z założenia nie powinny odbiegać poziomem od płatnych zajęć. Różne godziny, w których są prowadzone i różna intensywność zajęć pozwalają wpasować lekcje języka do grafiku zajęć wypelnionego pracą i innymi obowiązkami. Zanim zdecydujesz się zapisać na kurs, koniecznie zasięgnij opinii o szkole, najlepiej u znajomych. Istnieje duża szansa, że darmowe lekcje w dobrej szkole będą na wysokim poziomie, w kiepskiej – na niskim. Nie dlatego, że są za darmo, ale ponieważ szkoła jest ogólnie słaba. Niektóre szkoły oferują udogodnienia dla osób z małymi dziećmi. Za niewielką opłatą rodzice mogą na czas kursu zostawić dziecko w lokalnym żłobku.

*Autor: Magdalena Gingal

*-ród³o: www.goniec.com

{moscomment}